

Stanisław KOZIEJ

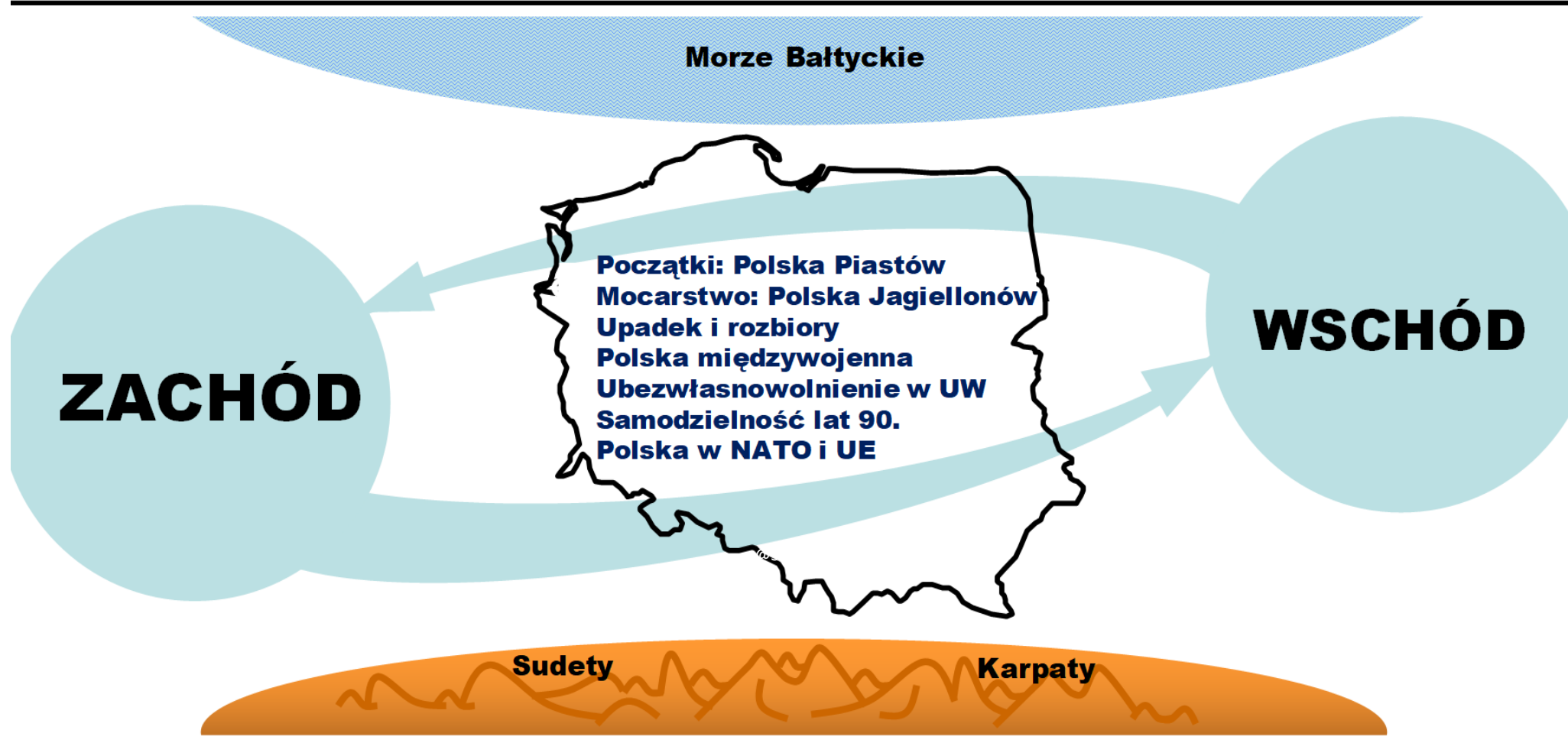
POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I SYSTEM OBRONNY PAŃSTWA

**CZ.2. strategia
operacyjna**

www.koziej.pl
[@SKoziej](#)

Synteza warunków bezpieczeństwa

Geostrategiczne położenie Polski

ŚRODOWISKO BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

Wyzwania transatlantyckie:
niepewność co do
USA?
Azja: Chiny, Korea
Płn.

Wyzwania wewnętrzneuropejskie
(kryzys integracji,
migracje, terroryzm
wewnętrzneuropejski?)

Obszar euroatlantycki

**Kryzys na Bliskim
Wschodzie i Afryce**
(ISIL, migracje.
Brak strategii.

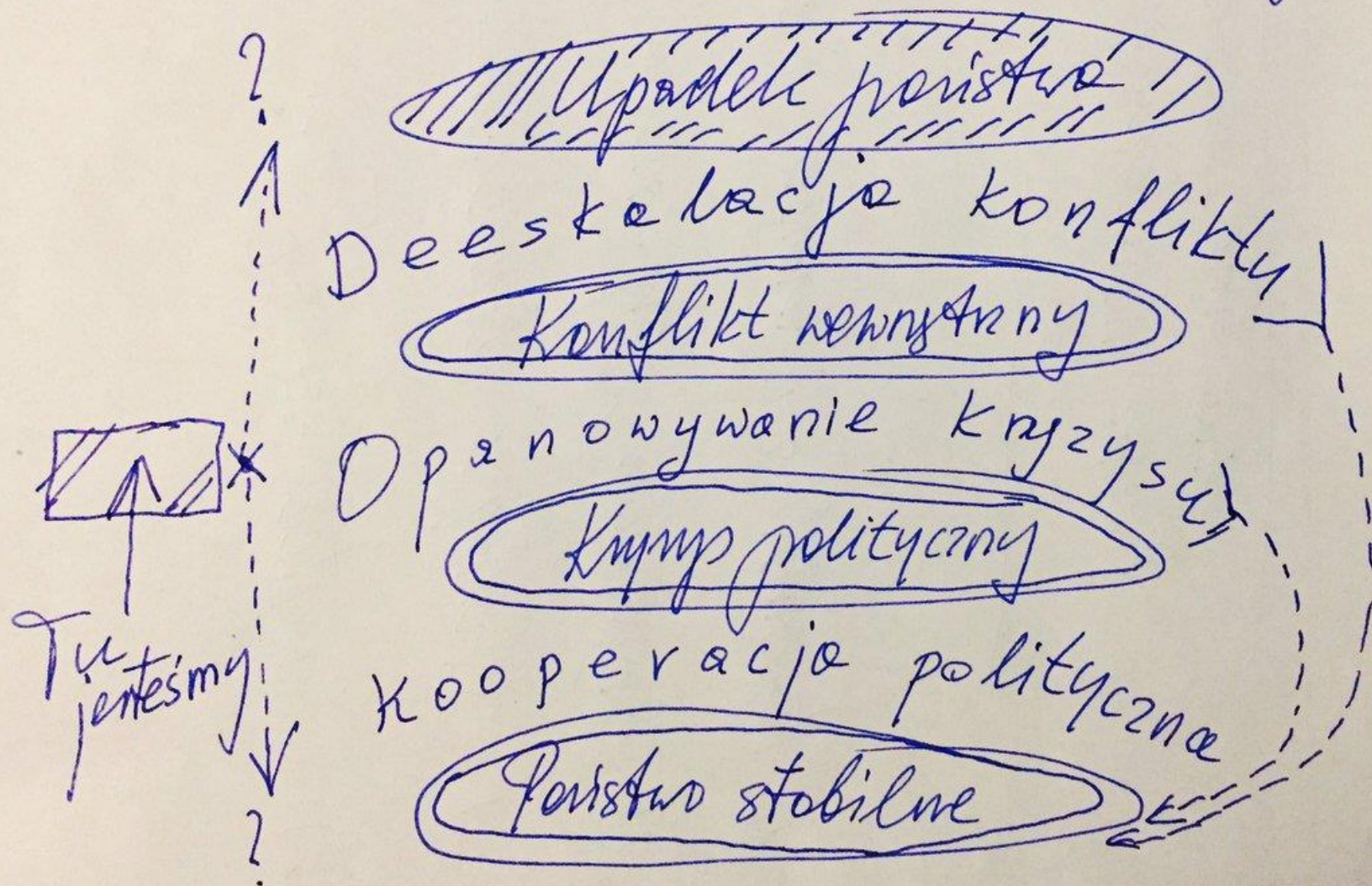
Interwencja Rosji, Turcja?)

**Kryzys w Europie
Wschodniej:**
(neoimperialny zwrot
strategiczny Rosji,
rewizjonizm jako cel i
konfrontacja polityczna
jako metoda. To nowa
jakość: kończy
pozimnowojenną erę
kooperacji.
Wojna hybrydowa,
agresja poniżej progu
wojny)

Hybrydowa zimna wojna – stopnie eskalacji zagrożeń

Matryca bezpieczeństwa międzynarodowego państwa

SYNTEZA: od I do II (nowej, hybrydowej) ZIMNEJ WOJNY

***W czasach konfrontacji zimnowojennej XX w. (I światowa zimna wojna) główną rolę odgrywało zagrożenie globalną wojną nuklearną**

***Okres pozimnowojenny – to przede wszystkim próby Zachodu budowania kooperatywnego systemu bezpieczeństwa wspólnie z Rosją**

***Po rosyjskiej aneksji Krymu i interwencji na wschodniej Ukrainie zakończyła się era pozimnowojenna w stosunkach bezpieczeństwa Rosja-Zachód**

***Rozpoczęła się nowa zimna wojna – czyli ponowna konfrontacja polityczna między Rosją i Zachodem z groźbą użycia środków przemocy zbrojnej (włącznie z bronią nuklearną) w tle, ale już z bardziej zróżnicowanymi i ograniczonymi formami tych zagrożeń**

***Druga (nowa, hybrydowa) zimna wojna w relacjach Rosji z Zachodem charakteryzuje się bardziej niż ta z XX wieku zróżnicowanymi zagrożeniami wojennymi**

***Presja neozimnowojenna wzbogacona została przede wszystkim o działania w cyberprzestrzeni**

***Szczególnie niebezpieczna w warunkach hybrydowej zimnej wojny jest groźba agresji skrytej (podprogowej), stwarzającej sytuacje trudnokonsensusowe dla NATO/UE oraz agresji ograniczonej, pod parasolem rosyjskiej doktryny tzw. „deeskalacji nuklearnej” przy pomocy taktycznej broni jądrowej**

***Znalezienie odpowiedzi na te zwłaszcza zagrożenia jest warunkiem skuteczności NATO/UE oraz stabilności stosunków bezpieczeństwa w relacjach Rosja-Zachód**

WOJNA NIE JEST TYLKO PO TO, ABY JĄ PROWADZIĆ. MOŻE BYĆ TAKŻE I JEST (jej groźba!) INSTRUMENTEM ZIMNOWOJENNEJ KONFRONTACJI POLITYCZNEJ: mogą służyć i służą do straszenia/odstraszenia, szantażu/deszantażu

Główne trendy kształtowania się przyszłego środowiska bezpieczeństwa

Wymiar cywilizacyjny - długoterminowy

- **era informacyjna w bezpieczeństwie, dominacja czynnika informacji (w tym operowanie w cyberprzestrzeni) nad czynnikami energetycznymi**

Wymiar polityczno- strategiczny - średnioterminowy

- **kontynuacja i kształtowanie się drugiej (hybrydowej) zimnej wojny: neozimnowojenna konfrontacja Rosja - Zachód w wymiarze globalnym i regionalnym**
- **Rywalizacja USA – Chiny: problem „pułapki Tukidydesa” między hegemonem i pretendentem**

Scenariusze neozimnowojenne w relacjach NATO - Rosja

- **Scenariusz stabilizacyjny**
 - **ustanowienie i wdrożenie mechanizmów konfrontacji strategicznej adekwatnych do warunków nowej zimnej wojny**
- **Scenariusz destabilizacyjny**
 - **brak skutecznej odpowiedzi Zachodu (NATO, UE) na neozimnowojenną doktrynę i praktykę Rosji**

Scenariusze dla Europy Środkowo-Wschodniej

- **Scenariusz „tarczy, przedmurza” neozimnowojennego**
 - następstwo zaostrzenia się nowej zimnej wojny
- **Scenariusz „szarej strefy” bezpieczeństwa**
 - następstwo zwycięstwa populizmu i izolacjonizmu w EŚW
- **Scenariusz „Jałty II”**
 - następstwo porozumienia USA z Rosją o nowym podziale wpływów w Europie

Strategia operacyjna

OPCJE STRATEGII OPERACYJNEJ

- 1. Maksymalne umiędzynarodowienie** działań na rzecz bezpieczeństwa Polski: szukanie gwarancji w NATO, UE, partnerstwie z USA;
- 2. Autarkia strategiczna** (samodzielności i samowystarczalności): zakłada zdecydowane wzmocnienie samodzielności działania państwa w sferze bezpieczeństwa w kontekście kryzysu zbiorowej polityki bezpieczeństwa w Europie i we wspólnocie transatlantyckiej, z dominacją uwagi na „twardym” bezpieczeństwie;
- 3. Zrównoważone umiędzynarodowienie i usamodzielnienie** bezpieczeństwa Polski: zakłada wzmacnianie więzi sojuszniczych oraz relacji dwustronnych z najważniejszymi partnerami i uwiarygodnienie przez to zewnętrznych filarów bezpieczeństwa z jednoczesną gotowością do samodzielnego działania w sytuacjach, w których pełna wiarygodność sojusznicza nie może być gwarantowana.

DZIAŁANIA STRATEGICZNE (STRATEGIA OPERACYJNA)

- **Pogotowie (ubezpieczenie) strategiczne**
 - **Współpraca sojusznicza i partnerstwa**
 - **Wywiad i kontrwywiad**
 - **Przygotowania obronne**
- **Reagowanie kryzysowe**
 - **Pozamilitarne (dyplomacja, sankcje ...)**
 - **Polityczno-militarne (udział w misjach, manewry...)**
- **Obrona (działania wojenne)**
 - **Agresja na dużą skalę – obrona sojusznicza**
 - **Agresja ograniczona - udział w obronie sojusznika**
 - **Agresja skryta (podprogowa) – obrona samodzielna i/lub sojusznicza**

**Reagowanie na
bieżącą presję
polityczno-
strategiczną:
OCHRONA
STRATEGICZNA**

- **Dyplomacja: współpraca sojusznicza (konsolidacja NATO, integracja UE) i partnerstwa**
- **Wywiad i kontrwywiad**
- **Bezpieczeństwo informacyjne, w tym cyberbezpieczeństwo**
- **Przygotowania obronne: planowanie operacyjne oraz utrzymanie i rozwój systemu bezpieczeństwa**
- **Budowanie odporności strategicznej: państwa, terytorium i społeczeństwa**
- **Demonstracja gotowości i zdolności obronnych: sojuszniczych i narodowych (manewry, pokazy)**

DZIAŁANIA WOJENNE

(Następstwo agresji na Polskę lub sojusznika. W sensie prawnym każda agresja na sojusznika byłaby „wojną polską”, a każda „polska wojna” byłaby wojną sojuszniczą)

Wojna obronna na własnym terytorium (odparcie agresji na Polskę):

- **agresja skryta (podprogowa)**
- **agresja ograniczona (np. aterytorialna)**
- **wojna na dużą skalę**

Wojna poza terytorium RP (udział w odparciu agresji na sojusznika)

- **Działania zbrojne**
- **Działania pozazbrojne**

ODPIERANIE AGRESJI: DZIAŁANIA OBRONNE

RODZAJ AGRESJI	ZADANIA OBRONNE
SKRYTA INTERWENCJA (agresja podprogowa)	Ochrona strategiczna + reagowanie kryzysowe/obronne: ▪ Uruchomienie systemu reagowania kryzysowego ▪ Podwyższenie gotowości obronnej państwa ▪ Ośłona granicy, obrona powietrzna i morska oraz działania przeciwdywersyjne ▪ Wprowadzenie stanów nadzwyczajnych ▪ Uruchamianie reagowania kryzysowego w ramach UE i obronnego w ramach NATO (pokonanie bariery konsensusu!)
AGRESJA OGRANICZONA	Reagowanie kryzysowe + operacja obronna: ▪ Rozwinięcie strategiczne (mobilizacyjne i operacyjne) ▪ Prowadzenie narodowej operacji obronnej ▪ Udział w sojuszniczej operacji obronnej, w tym wydzielenie kontyngentu do obrony sojusznika
AGRESJA NA PEŁNĄ SKALĘ	PEŁNOWYMIAROWA SOJUSZNICZA KAMPANIA WOJENNA

Działania w wymiarze międzynarodowym

NATRO

Potrzeba adekwatnej strategii i potencjału odstraszania

- **Jak w klasycznej zimnej wojnie XX wieku warunkiem utrzymania konfrontacji na poziomie poniżej gorącej wojny jest równowaga odstraszania**
- **Dzisiaj takiej równowagi brak. Rosja ma przewagę w hybrydowej zimnej wojnie i istnieje spore ryzyko przekształcenia się jej w gorącą**
- **Stąd wynika konieczność zbudowania przez Zachód (NATO+UE) adekwatnej strategii i potencjału odstraszania**

Kwadryga sojuszniczego odstraszania

SIŁY NUKLEARNE: strategiczne – doktryna MAD, taktyczna broń jądrowa w Europie – wzmocniony program „nuclear sharing”, traktat INF...)

SIŁY KONWENCJONALNE: wysunięta obecność („czata”), siły reagowania (w tym „szpica” – z doktryną uprzedzającego rozwinięcia), siły wzmocnienia (plany ewentualnościowe i weryfikujące je manewry)

Odstraszanie w warunkach hybrydowej zimnej wojny

POTENCJAŁ INFORMACYJNY: konieczność zbudowania strategii i potencjału walki informacyjnej (system komunikacji strategicznej, cyberobrona: współpraca NATO-UE)

@SKoziej

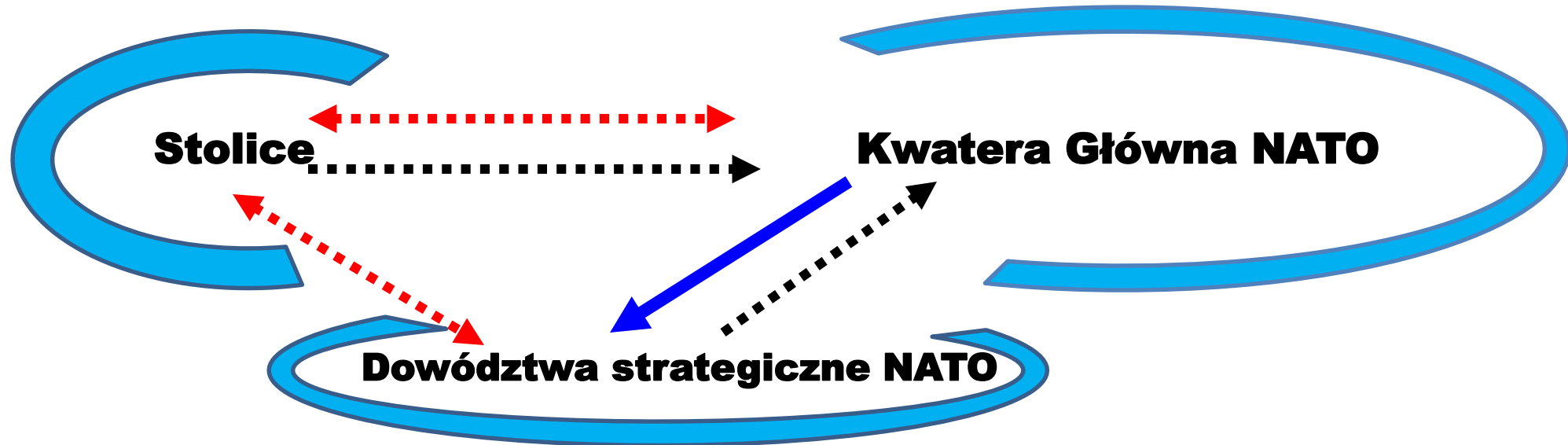
ODPORNOŚĆ STRATEGICZNA : obrona powietrzna, w tym p/rakietowa (zdolności A2/AD); operacyjne przygotowanie terytorium; ochrona i obrona ważnych obiektów infrastruktury krytycznej; potencjał mobilizacyjny; przygotowanie państwa podziemnego, w tym zbrojnego oporu/dywersi, na terytoriach okupowanych; system ochrony ludności w warunkach wojny; powszechna edukacja w sprawach bezpieczeństwa

Nuclear Sharing

Program NATO wspólnego używania broni jądrowej przez USA i europejskich sojuszników niemających własnych arsenałów odstraszania nuklearnego

Państwo gospodarz rozmieszczenia bomb jądrowych USA	Baza sił powietrznych 	Liczba bomb jądrowych USA 	Samoloty państwa gospodarza zdolne przenosić bomby jądrowe USA	
			obecnie	planowana nowa generacja
 BELGIA	Kleine Brogel	10–20	F-16 koniec żywotności w latach 2023–2031	decyzja niepodjęta
 HOLANDIA	Volkel	10–20	F-16	F-35
 WŁOCHY	Aviano	w przybliżeniu 50	Tornado	F-35
	Ghedi	20–40		
 NIEMCY	Büchel	20 lub więcej	Tornado do 2020 roku	po 2020 roku brak – Tornada będą zastąpione Tajfunami bez zdolności przenoszenia bomb jądrowych USA
 TURCJA	Incirlik	50–90	F-16	F-35
RAZEM	5 państw 6 baz	160–240 bomb – najbardziej prawdopodobnie 180		

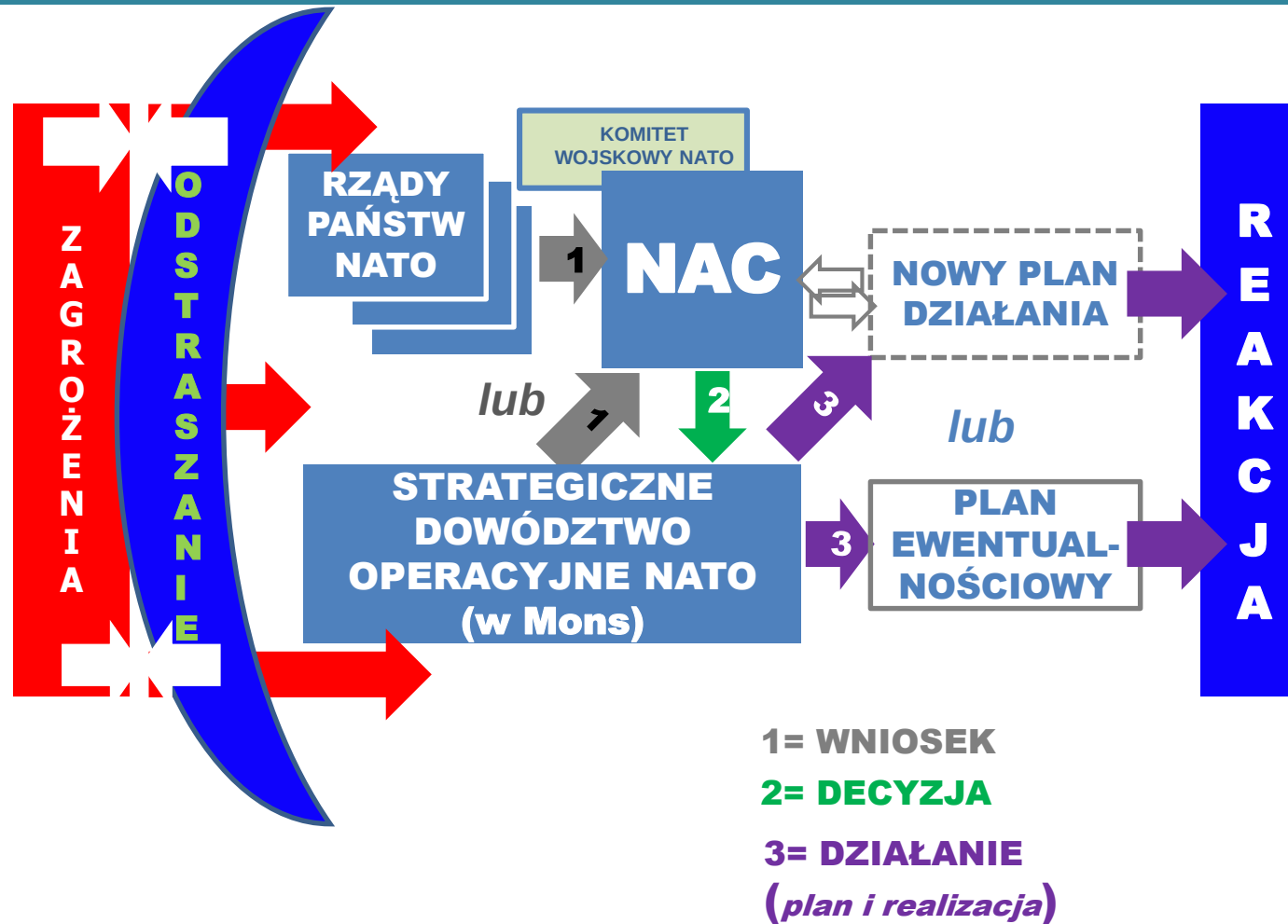
PROCEDURY

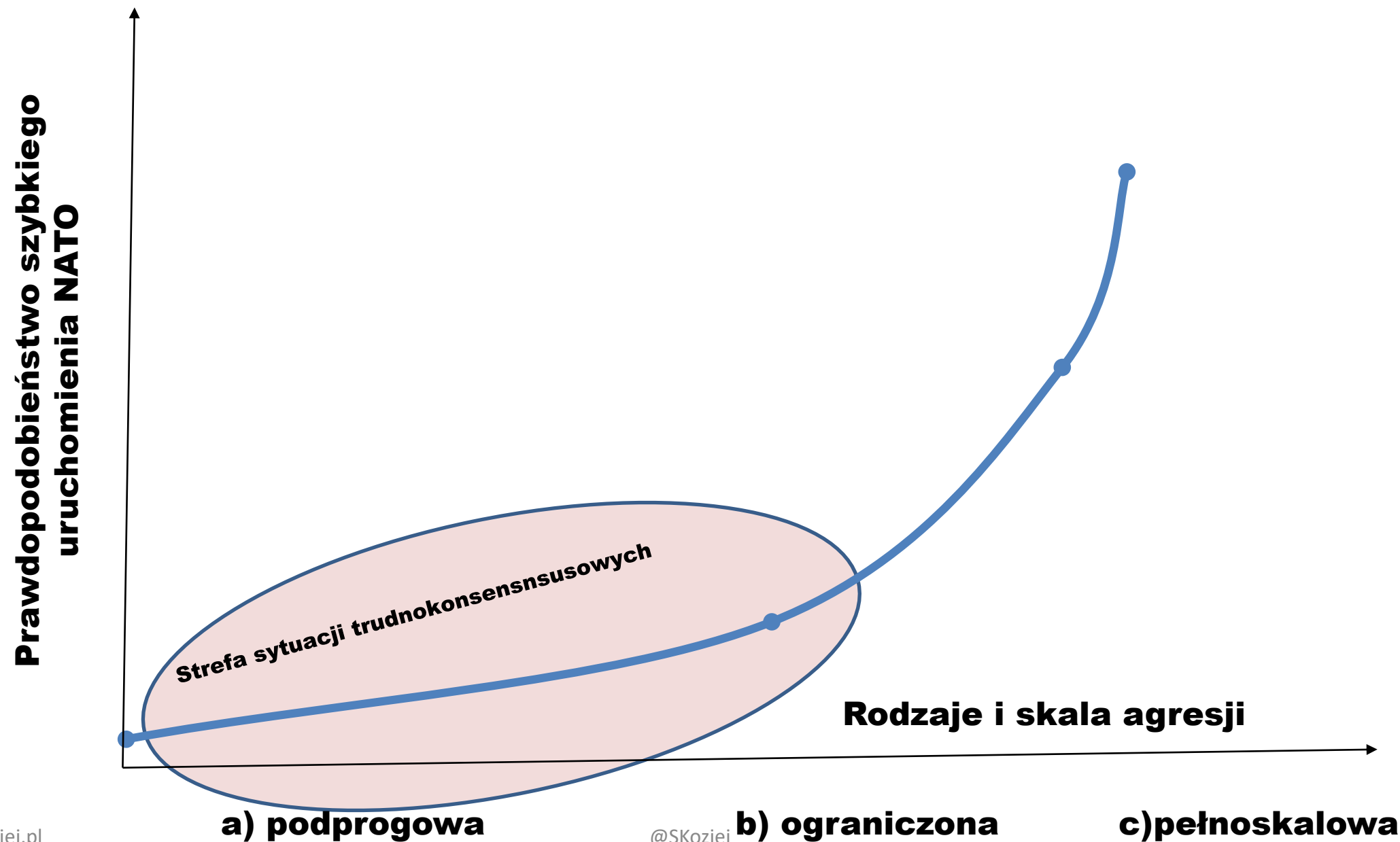
- ----- wnioski, propozycje
- konsultacje
- decyzje

- **Ciągłe konsultacje w sprawach bieżących (stolice – Kwatera Główna – dowództwa strategiczne)**

Mechanizm reagowania NATO

Zależność reagowania NATO od rodzaju i skali agresji

NATO – reakcja na zagrożenia rosyjskie

- **Szczyt w **Newport 2014**: reakcja operacyjna - *Readiness Action Plan***
 - **Assurance**: patrole powietrzne i morskie oraz zwiększona intensywność ćwiczeń i rotacyjna obecność szkoleniowa wojsk
 - **Adaptation**: 3x powiększone siły reagowania - NRF (do 40 tys.), w tym VJTF ("szpica")
- **Szczyt w **Warszawie 2016 i Bruksela 2017**: reakcja strategiczna - dla neutralizowania szantażu oraz odstraszania przed agresją (w tym hybrydową, podprogową):**
 - **trwała/strategiczna obecność wojsk („czata” !!! - przekształcenie obecności ćwiczebnej w strategiczną) rotacyjny pobyt wojsk oraz stała infrastruktura...**

NATO – dalsze wyzwania: nowa koncepcja strategiczna (?)

- **Wiązi transatlantyckie [USA – UE],**
- **Współdziałanie NATO-UE (rola PESCO),**
- **Stała obecność wojsk na wschodniej flance [?],**
- **Transatlantycka i europejska mobilność strategiczna („wojskowe Shengen” na potrzeby strategicznego rozwijania sił: warunki prawne i infrastrukturalne)**
- **nakłady obronne,**
- **info/cyber/obrona,**
- **wobec Rosji: odstraszanie, w tym nuklearne (wzmocnione „nuclear sharing+”) i dialog**

Operacja obronna NATO: wyzwania, dylematy i zadania

- **Monitorowanie kryzysu i wykrycie narastającego zagrożenia (wywiad, rozpoznanie: techniczne, osobowe; multi-wymiarowe): działania narodowe, oceny sojusznicze**
- **Wzmożenie odstraszania (powstrzymywania, mitygowania): operacja kryzysowa SSR (wzmocnienie sił i gotowości „czaty”, rozwinięcie „szpicy”); podwyższenie gotowości sił narodowych; uaktualnienie planów ewentualnościowych...**
- **Przekazanie wojsk w operacyjne podporządkowanie dowództw sojuszniczych (Transfer of authority)**
- **Operacja uprzedzająca???**
- **Operacja obronna: początkowo narodowa(???), od początku sojusznicza!!!**
- **Manewr strategiczny głównych sił wzmocnienia i kontrofensywa**
- **Próg wojny nuklearnej???**

CYBERBEZPIECZEŃSTWO W RAMACH NATO

- Cyberobrona jest **częścią obrony kolektywnej** na podstawie art.5. tak, jak obrona lądzie morzu i w powietrzu (szczyt w Warszawie)
- NATO uznaje, że **prawo międzynarodowe** stosuje się również odpowiednio do cyberprzestrzeni (Podręcznik „talliński” z 2013r.).
- NATO odpowiada za **ochronę własnych sieci** informatycznych oraz **koordynację** wysiłków narodowych, a także rozwój edukacji i ćwiczeń w zakresie cyberobrony.
- Państwa sojusznicze zobowiązały się do ochrony **swoich sieci, wymiany informacji oraz wzajemnego wsparcia** w zakresie cyberobrony (zapobieganie, powstrzymywanie, likwidacja skutków cyberataków), a także rozwijania swoich zdolności kompatybilnych w NATO (Warszawa).
- NATO podpisało porozumienie o **cyber-współpracy z UE (TANDEM)**

UNIA EUROPEJSKA

Globalna Strategia WPZiB UE z 2016 r.

Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe

A Global Strategy for the
European Union's Foreign And Security Policy

- **MISJA:** promowanie pokoju, zapewnianie bezpieczeństwa i dobrobytu oraz budowanie ładu globalnego
- **PRIORYTETY:** bezpieczeństwo UE, odporność na pld. i wsch., podejście zintegrowane, kooperatywne łądy regionalne, ład globalny
- **WARUNKI SKUTECZNOŚCI:** wiarygodność, zdecydowanie, spójność
- **DALSZE KROKI:** nowelizacja strategii sektorowych, przeglądy strategii globalnej

Poziom ambicji UE w dziedzinie bezpieczeństwa: zadania strategiczne

REAGOWANIE NA ZEWNĘTRZNE KONFLIKTY I KRYZYSY:

obejmuje pełne spektrum zadań WPBiO w zakresie cywilnego i militarnego reagowania kryzysowego. Celem jest poszerzenie zdolności reagowania we wszystkich fazach cyklu konfliktowego, włącznie z prewencją, aby promować pokój i bezpieczeństwo w ramach opartego na zasadach ładu globalnego spinanego przez ONZ. Ambicją UE jest, aby być zdolną reagować zdecydowanie i szybko w ramach wszystkich zadań ujętych w artykule 43 Traktatu o UE

OCHRONA UE I JEJ OBYWATELI:

Obejmuje takie zadania, jak ochrona sieci i infrastruktury krytycznej; bezpieczeństwo granic zewnętrznych, włącznie z budowaniem takich zdolności u partnerów; ochrona cywilna i reagowanie na katastrofy; zapewnienie stabilnego dostępu i korzystania z przestrzeni globalnych; przeciwdziałanie zagrożeniom hybrydowym; cyberbezpieczeństwo; zapobieganie i przeciwdziałanie terroryzmowi i radykalizmom; zwalczanie przemytu; budowanie zdolności radzenia sobie z nielegalną migracją; promowanie przestrzegania reżimów antyproliferacyjnych oraz zwalczanie nielegalnego handlu bronią i zorganizowanej przestępczości

BUDOWANIE ZDOLNOŚCI PARTNERÓW W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA:

Misje/operacje wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony o zadaniach szkoleniowych, doradczych i/lub konsultacyjnych (mentoringowych) w sektorze bezpieczeństwa

Obrona w ramach UE – art. 42 Traktatu o UE

- W przypadku gdy jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się **ofiara zbrojnej agresji** na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego **obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia** przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych.
- Dla **państw członkowskich NATO** – sojusz główną podstawą ich zbiorowej obrony
- WPBiO może stopniowo doprowadzić do **wspólnej obrony**, gdy RE jednogłośnie tak zdecyduje, a kraje członkowskie przyjmą to zgodnie z ich konstytucyjnymi regulacjami

Wspólny zestaw zadań współpracy NATO-UE

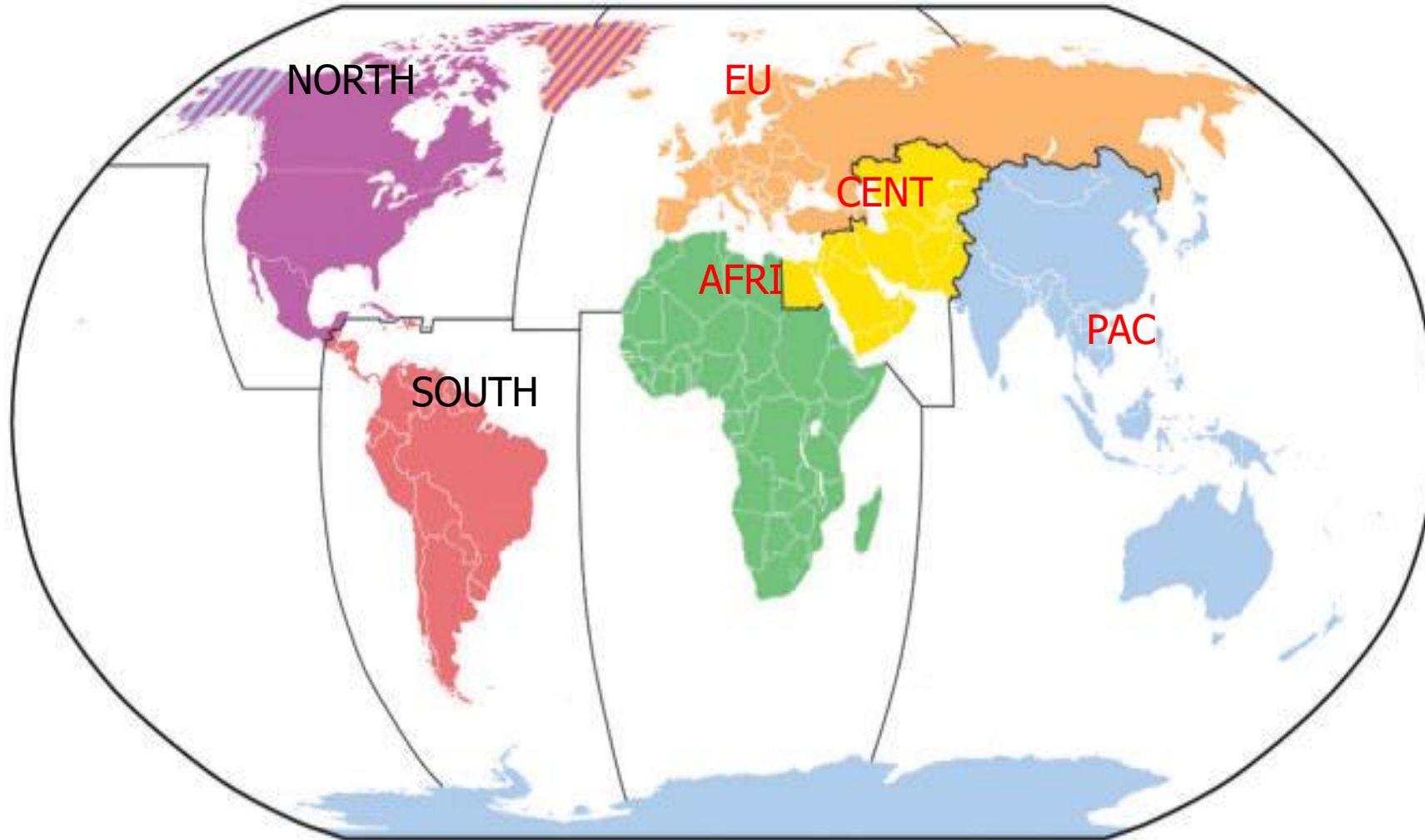
- 1. Countering hybrid threats**
- 2. Operational cooperation including maritime issues**
- 3. Cyber security and defence**
- 4. Defence capabilities**
- 5. Defence industry and research**
- 6. Exercises**
- 7. Defence and security capacity-building**

Partnerstwo z USA

Sens i istota partnerstwa z USA

- **Trzeci zewnętrzny filar polskiego bezpieczeństwa: szybciej może reagować niż cały sojusz**
- **Ma sens wtedy, gdy interesy strategiczne USA są zbieżne z interesami narodowymi Polski (kontekst Rosji)**
- **Partnerstwo asymetryczne – różnica potęg**

GEOGRAFICZNE STREFY ODPOWIEDZIALNOŚCI STRATEGICZNYCH DOWÓDZTW USA

USA a Polska: strategiczne szanse i ryzyka odstraszania i obrony

- **„Tarcza przeciwrakietowa”: baza w Redzikowie**
- **Bazy lotnicze**
- **Obecność wojskowa w ramach wzmocnienia wschodniej flanki NATO: rotacyjna czy stała?**
- **Traktat INF i taktyczna broń jądrowa???**
- **Energetyka: amerykański gaz łupkowy**

Regionalne struktury i podmioty wspierające bezpieczeństwo Polski

- **Trójkąt Weimarski**
- **Grupa Wyszehradzka**
- **Trójmorze**
- **Partnerstwo z Ukrainą (?)**

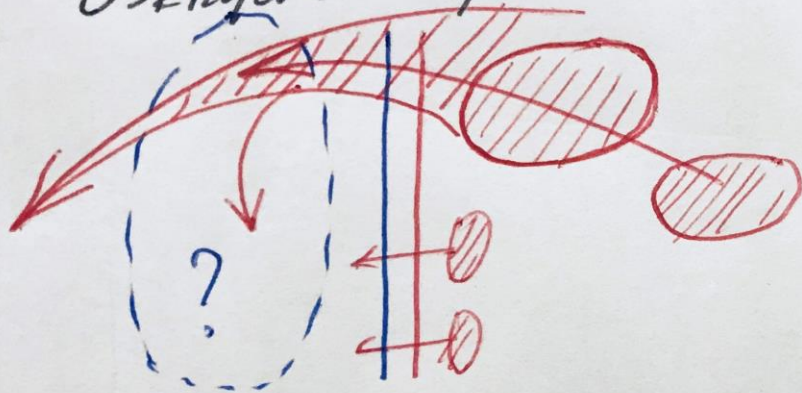
Działania narodowe

NARODOWA OPERACJA OBRONNA: dylematy

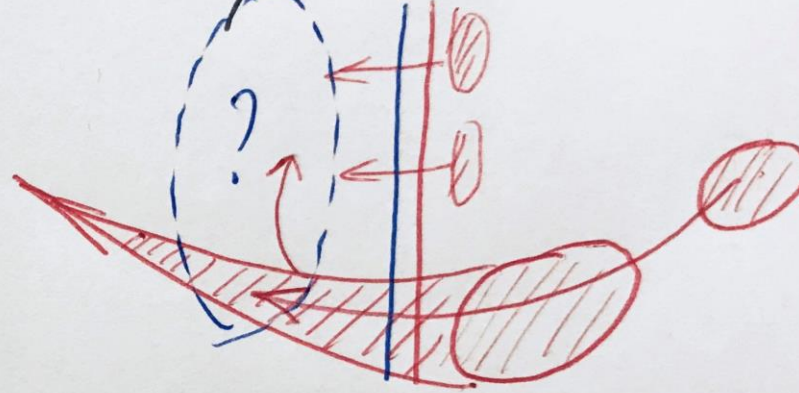
- **Problem zaskoczenia agresją:**
 - **strategiczne,**
 - **operacyjne,**
 - **taktyczne**
- **Agresja terytorialna i ... aterytorialna?**
- **Czas obrony samodzielnej – zależny od skali zaskoczenia**
- **Przestrzeń: obrona głęboka – obrona frontalna?**

1. Opreje mnenem strategičnega
w agenciji turizma blagaj

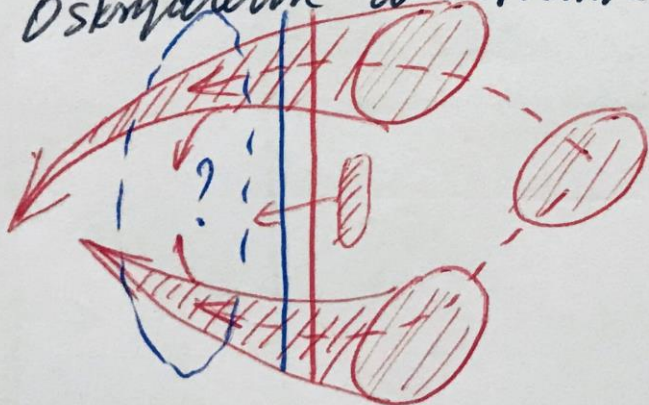
Oskrytymie przestrzenie

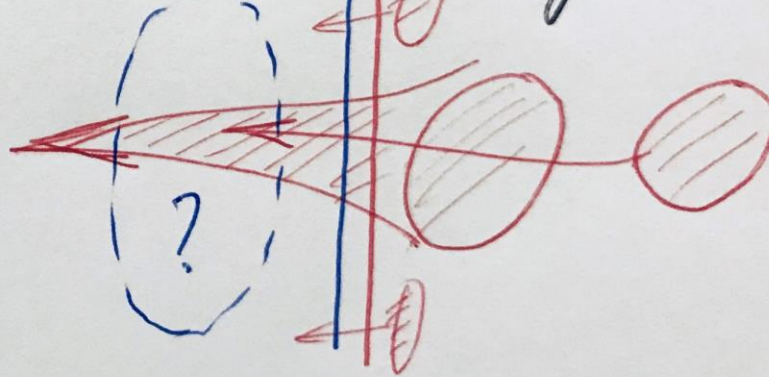
Ostryjelleme lewotroinne

Oskazywanie drustonne

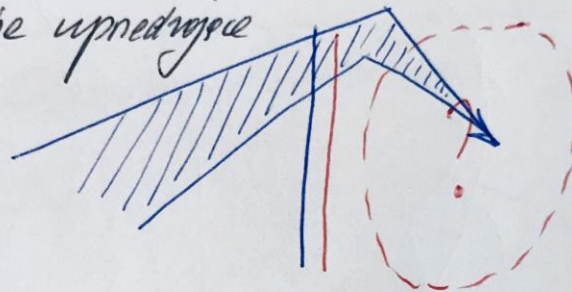

Udenrønt røntgenfoto

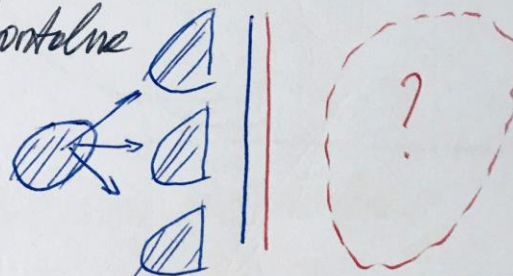

2. Koncepcje obrony strategicznej

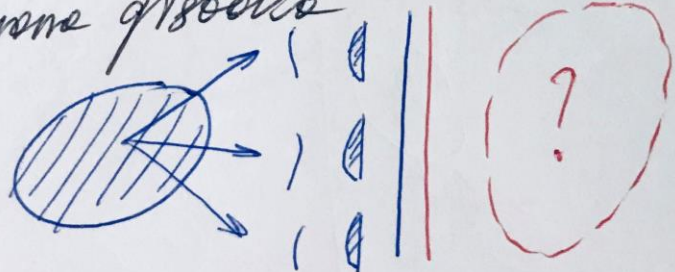
Uderzenie uprzedzajace

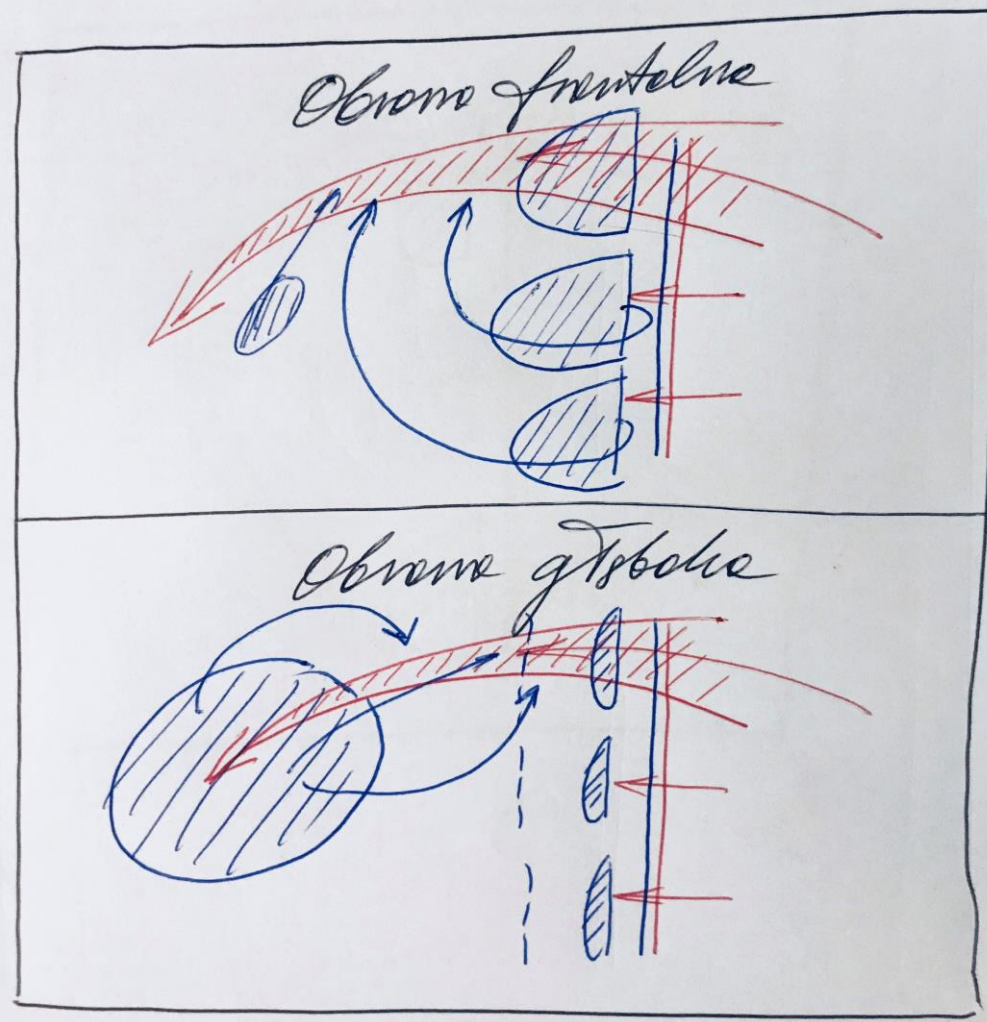
Obrona frontalna

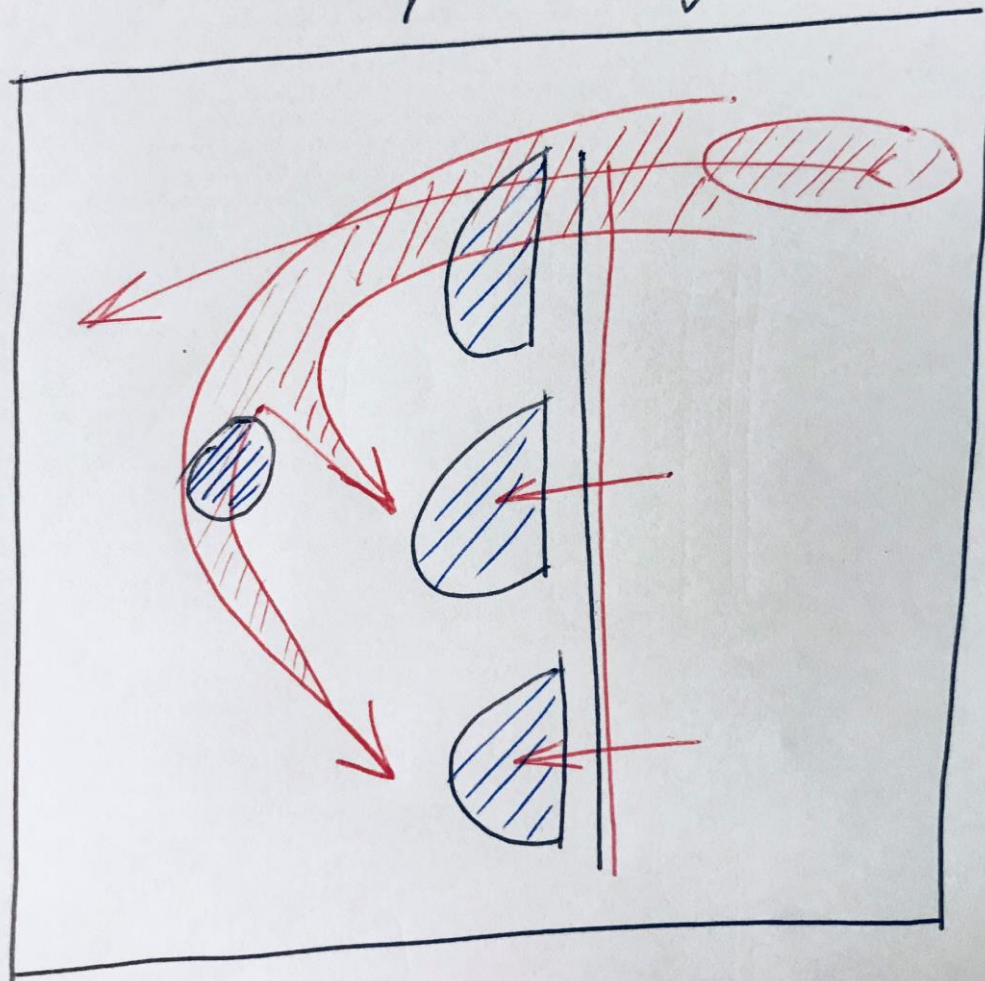
Obrona globalna

3. Konstruowanie przeciwostrzemiow w obronie

4. Białko graniczne
w warunkach obrony
frontalnej

Państwo podziemne

- **Zbrojny ruch oporu:**
 - **powszechny (WOT?)**
 - **czy profesjonalny (Wspec?)**

Synteza: strategia operacyjna - priorytety

- 1. Utrzymanie własnej determinacji i gotowości do działania (podmiotowość strategiczna!)** w pełnym spektrum dziedzin, obszarów i sektorów bezpieczeństwa narodowego z priorytetowym traktowaniem tych, w których sojusznicze (wspólne) działanie może być utrudnione (sytuacje trudnokonsensusowe);
- 2. Umacnianie międzynarodowej wspólnoty bezpieczeństwa** poprzez działanie na rzecz pogłębiania procesów integracyjnych w Europie opartych na **wspólnocie interesów** (konsolidacja NATO, wspólnota interesów w UE, partnerstwo z USA);
- 3. Wspieranie i selektywny udział w międzynarodowym reagowaniu kryzysowym** (prewencja, stabilizacja), przeciwdziałającej powstaniu nowych źródeł zagrożeń lub rozprzestrzenianiu się już istniejących kryzysów w wymiarze ponadregionalnym.